

Cymorth Gwladwriaethol Gwybodaeth i fudiadau trydydd sector

CYFLWYNIAD

Diben rheolau cymorth gwladwriaethol yr Undeb Ewropeaidd yw rheoleiddio cystadleuaeth er mwyn sicrhau chwarae teg yn y farchnad sengl Ewropeaidd. Mae'r rheolau'n cynnwys pob cyllid cyhoeddus (nid cyllid Ewropeaidd yn unig) a roddir i fudiadau sy'n ymwneud â gweithgaredd economaidd. Mae gan awdurdodau cyhoeddus ddyletswydd i sicrhau bod unrhyw gymorth cyhoeddus a roddir yn cydymffurfio â rheolau cymorth gwladwriaethol.

Wrth i'r pwysau gynyddu i fod yn hunangynhaliol a'r gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir gan y trydydd sector gynyddu, mae mwy a mwy o fudiadau trydydd sector nawr yn ymwneud â rhyw fath o weithgaredd economaidd ac felly'n disgyn o dan reolau cymorth gwladwriaethol.

Diben y daflen wybodaeth hon yw:

- Codi ymwybyddiaeth o reolau cymorth gwladwriaethol a'r ffordd maent yn berthnasol i'r trydydd sector;
- Cynorthwyo mudiadau trydydd sector i benderfynu a yw rheolau Cymorth Gwladwriaethol yn berthnasol iddynt hwy;
- Darparu gwybodaeth ynglŷn ag atebion posibl i ymholiadau ynghylch cymorth gwladwriaethol; ac
- Egluro canlyniadau posibl anwybyddu rheolau cymorth gwladwriaethol.

BETH MAE'R TERM 'CYMORTH GWLADWRIAETHOL' YN EI OLYGU?

Rhaid i Lywodraethau pob un o Aelod-wladwriaethau Ewrop gydymffurfio â rheolau'r Gymuned Ewropeaidd (CE) wrth roi cymorthdaliadau/grantiau ar gyfer gweithgareddau masnachol sy'n gweithredu yn yr Undeb Ewropeaidd (UE). Os oes gan y cymorthdaliadau hyn y **potensial** i wyrdroi cystadleuaeth ac effeithio ar fasnach rhwng Aelod-wladwriaethau fe'u gelwir yn 'gymorth gwladwriaethol'. Nod cyffredinol rheolau cymorth gwladwriaethol, felly, yw sicrhau chwarae teg i gystadleuaeth rydd a theg yn y farchnad Ewropeaidd sengl.

Mae arweiniad ar gymorth gwladwriaethol ar gael yma:

- [Y Comisiwn Ewropeaidd – cystadleuaeth a chymorth gwladwriaethol](#)

- [Llywodraeth y Deyrnas Unedig – arweiniad ar gymorth gwladwriaethol](#)
- [Llywodraeth Cymru – cymorth gwladwriaethol](#)

PAM Y GALL ACHOSI PROBLEM OS BYDD MUDIAD YN CAEL CYMORTH GAN Y LLYWODRAETH?

Mae rheolau cymorth gwladwriaethol yn berthnasol i gymorth (mewn unrhyw ffurf) a roddir gan gyrff cyhoeddus i “fenter”, hynny yw, mudiad sy'n ymwneud â gweithgaredd economaidd.

Gallai cymorth gwladwriaethol roi mantais i fusnes ar draul ei gystadleuwyr; gall olygu bod busnesau sy'n gwneud colled yn aros yn y farchnad yn hwy nag y dylent, ac nad yw busnesau eraill yn cael mewn i'r farchnad. Yn y pen draw, gall hyn olygu prisiau uwch i gwsmeriaid. Trwy reoli lefel y cymorth gwladwriaethol a roddir, gall yr CE sicrhau chwarae teg i fusnesau ar hyd a lled yr Ardal Economaidd Ewropeaidd, marchnad sengl ddynamig ac effeithiol a phrisiau is i gwsmeriaid.

YM MHA FFORDD Y MAE RHEOLAU CYMORTH GWLADWRIAETHOL YN EFFEITHIO AR Y TRYDYDD SECTOR?

Mae rheolau cymorth gwladwriaethol yn berthnasol i fudiadau sy'n cael cymorth cyhoeddus am gynnal gweithgaredd economaidd ('mentrau'). Darperir cymorth cyhoeddus i ystod eang o fudiadau trydydd sector gan gynnwys elusennau, mentrau cymdeithasol, cwmnïau cydweithredol, mudiadau gwirfoddol a grwpiau cymunedol. Mae llawer o'r rhain yn cynnal gweithgaredd economaidd. Mae'r ffaith fod gan fudiadau trydydd sector amcanion cymdeithasol a'u bod yn 'ddielw' mewn ethos yn amherthnasol; dim ond yn nhermau'r effaith ar gystadleuaeth ar draws y farchnad sengl yr ystyrir cymorth gwladwriaethol.

Asesir cymorth gwladwriaethol mewn perthynas â'r **gweithgaredd** a wneir yn hytrach na'r **math** o fudiad neu sector sy'n ei wneud. Ystyrir mudiadau trydydd sector yn fentrau pan fyddant yn darparu gweithgareddau economaidd.

Pan roddir cyllid i gefnogi mentrau trydydd sector, mae angen ystyried a yw'r cymorth a ddarperir yn cael ei gyfrif yn gymorth gwladwriaethol drwy gyfeirio at y pum prawf a nodir isod. Ni olyga hyn o reidrwydd y bydd pob cymorth yn cael ei ystyried yn gymorth gwladwriaethol. Er enghraifft, gall fod yn bosibl dadlau, o dan rai amgylchiadau, na fodlonir un neu fwy o'r profion.

Hyd yn oed pan fo cymorth yn gymorth gwladwriaethol ceir cyfle eang i ddatblygu pecynnau cefnogi priodol yn unol â darpariaethau a nodir yn y rheolau cymorth gwladwriaethol. Cymorth i BBaChau yw un o flaenoriaethau'r Comisiwn Ewropeaidd ar gyfer twf economaidd, creu swyddi a chydlyniant economaidd a chymdeithasol. Mae'r rheolau cymorth gwladwriaethol yn caniatáu i lefel hael o gymorth gwladwriaethol gael ei ddyfarnu i BBaChau mewn perthynas ag amcanion penodol.

Bydd y mwyafrif o fudiadau trydydd sector sy'n chwilio am gymorth yn cael eu hystyried yn BBaChau gyda mesurau caniatáu hael a rheolau symlach bellach yn eu lle i alluogi i ddyfarnu cymorth gwladwriaethol pan fo'n briodol.

Mae awdurdodau cyhoeddus yn gyfrifol am sicrhau bod eu mesurau polisi a'u prosiectau yn cydymffurfio â'r rheolau, a'r arfer gorau yw rhoi gwybod i'r derbynnnydd ynglŷn â natur y

cymorth a ddyfernir. Mae gan dderbynwyr cymorth gyfrifoldeb hefyd i sicrhau eu bod yn deall statws cymorth gwladwriaethol unrhyw gymorth a geir. Os ydych yn ansicr beth yw statws y cymorth rydych wedi'i gael, argymhellwn i chi ofyn am gadarnhad gan y mudiad a roddodd y cyllid, neu geisio cyngor arbenigol.

5 CWESTIWN ALLWEDDOL

Mae pump o feini prawf neu gwestiynau y mae angen eu hystyried er mwyn canfod a yw cymhorthdal yn gyfystyr â chymorth gwladwriaethol. Os bodlonir **pob un o'r pum** maen prawf, mae cymorth gwladwriaethol yn bresennol ac mae'r rheolau yn berthnasol. Os ymddengys bod un neu ragor o'r meini prawf heb eu bodloni, yna mae'r cymorth/cymhorthdal cyhoeddus yn annhebygol o fod yn gymorth gwladwriaethol.

Dyma'r pum cwestiwn cymorth gwladwriaethol i'w gofyn:

1. A Yw'r Mesur Yn Cael Ei Roi Gan Y Wladwriaeth Neu Drwy Adnoddau'r Wladwriaeth?

Ystyrir bod cyllid gan Lywodraeth Ganolog, Llywodraeth Cymru, Awdurdodau Lleol a chyrrff cyhoeddus eraill yn gyllid a roddir gan y Wladwriaeth. Yn ogystal, ystyrir cyllid yn adnoddau'r Wladwriaeth pan fo gan y Wladwriaeth ddisgresiwn ar y defnydd o'r arian, er enghraifft, ystyrir arian y Gronfa Loteri Fawr ac arian Ewropeaidd a ddyfernir drwy Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru yn adnoddau'r Wladwriaeth.

Gall y Cymorth fod ar amrywiol ffurfiau, gan gynnwys:

- grantiau neu gymorthdaliadau
- gostyngiadau yn y dreth neu ad-daliadau ardrethi
- benthyciadau llog isel
- gwarantau'r Wladwriaeth
- darparu nwyddau neu wasanaethau am ddim neu ar gyfraddau ffafriol

2. A Yw'r Mesur Yn Rhoi Mantais I Fenter Na Fyddai Fel Arall Yn Ei Chael?

Bydd menter yn cael mantais pan fydd yn cael cymorth am ddim neu ar delerau ffafriol (anfasnachol). Mae hyn yn cynnwys trosglwyddo adnoddau yn uniongyrchol, megis grantiau neu fenthyciadau llog isel, a hefyd gymorth anuniongyrchol – er enghraifft, rhyddhad rhag costau y mae'n rhaid i fenter fel arfer eu hysgwyddo, megis rhyddhad rhag treth neu ddarparu cymorth ymgynghorol neu hyfforddiant am ddim neu â chymhorthdal.

3. A Yw'r Mesur Yn Ddethol, Gan Ffaffrio Mentrau Penodol Dros Eraill?

Mae cymorth sy'n targedu busnesau, lleoliadau, mathau o fentrau (e.e. BBaChau), neu sectorau penodol yn cael ei ystyried yn ddethol. Nid yw mesur **cyffredinol** sy'n effeithio ar economi'r Wladwriaeth gyfan, megis mesurau ariannol cenedlaethol yn cael ei ystyried yn ddethol.

4. A Yw'r Mesur Yn Gwyrdroi Neu'n Bygwth Gwyrdroi Cystadleuaeth?

Os yw'r cymorth yn cryfhau sefyllfa'r buddiolwr o'i gymharu â chystadleuwyr eraill, mae'r maen prawf hwn yn debygol o gael ei fodloni. Nid oes yn rhaid i'r potensial i wyrdroi cystadleuaeth fod yn sylweddol nac yn arwyddocaol. Mae cystadleuaeth yn debygol o gael ei gwyrdroi pan fo menter yn cael mantais

Mae gan y rhan fwyaf o ymyriadau, felly, y **potensial** i wyrdroi cystadleuaeth.

5. A Yw'r Gweithgaredd Yn Effeithio Ar Fasnachu Rhwng Aelod-Wladwriaethau?

Mae dehongliad y Comisiwn Ewropeaidd o'r prawf hwn yn eang. Mae'n ddigon i'r gwasanaeth neu'r cynnyrch fod yn farchnatadwy ar draws Aelod-wladwriaethau. Nid oes yn rhaid i fuddiolwr y cymorth fod yn ymwneud â gweithgareddau ar draws ffiniau ei hun.

O'r herwydd, ystyrir bod y rhan fwyaf o weithgareddau yn farchnatadwy ar draws Aelod-wladwriaethau.

Gweler [Atodiad 1](#): siart penderfynu ar gymorth gwladwriaethol

RHAI ENGHREIFFTIAU O GYMORTH GWLADWRIAETHOL

Mae enghreifftiau o gymorth gwladwriaethol yn cynnwys:

- Grantiau i fentrau ar gyfer buddsoddi, ymchwilio neu ddatblygu, hyfforddiant gweithwyr, ac ati
- Benthyciadau a gwarantau sy'n is na chyfraddau'r farchnad
- Cyngor ymgynghorol am ddim neu â chymhorthdal
- Chwistrelliadau arian a diddymu colledion mentrau cyhoeddus
- Gwerthu neu brydlesu tir cyhoeddus neu eiddo ar gyfraddau is
- Gohirio neu ryddhau dewisol rhag taliadau treth, nawdd cymdeithasol a thaliadau eraill i'r Wladwriaeth
- Deddfwriaeth i warchod neu warantu cyfran o'r farchnad
- Chwistrelliadau arian/nawdd i fentrau cymdeithasol dielw, cwmnïau cymunedol a rhai elusennau
- Rhoi arian cyhoeddus i seilwaith dan berchnogaeth breifat.

Mae cymorth **nad** yw'n gymorth gwladwriaethol yn cynnwys:

- Cymorth i unigolion, elusennau, mudiadau a chyrff cyhoeddus nad ydynt yn ymwneud â gweithgaredd economaidd
- Taliadau masnachol am wasanaethau a gyflwynir, os yw'r cwmni dan gontract â chorff cyhoeddus yn unol â gofynion tendro cystadleuol
- Mesurau cyffredinol, a all fod yn berthnasol i bob cwmni ledled y Deyrnas Unedig, heb unrhyw bŵer dewisol.

RHOI CYMORTH GWLADWRIAETHOL YN GYFREITHLON

Mae'r CE yn derbyn bod angen i'r wladwriaeth ymyrryd o dan rai amgylchiadau ac felly mae wedi cyhoeddi set o ganllawiau, fframweithiau a rheoliadau, a elwir yn rheolau cymorth gwladwriaethol. Mae'r rhain yn nodi o dan ba amodau y gall awdurdodau cyhoeddus roi cymorth gwladwriaethol yn gyfreithlon.

Ymysg y rheolau allweddol sy'n berthnasol i fudiadau trydydd sector y mae:

- rheoliad Eithriad Bloc Cyffredinol (GBER)
- rheoliad De minimis
- rheolau cymorth gwladwriaethol sy'n berthnasol i Wasanaethau o ddiddordeb economaidd cyffredinol

Mae diwygiadau diweddar yn y rheolau hyn yn ei gwneud yn gynt ac yn haws i weinyddwyr cymorth ddyfarnu cymorth gwladwriaethol ar draws ystod eang o amcanion heb angen hysbysu'r Comisiwn yn uniongyrchol.

RHEOLIAD EITHRIAD BLOC CYFFREDINOL

Mae'r Rheoliad Eithriad Bloc Cyffredinol (GBER) yn caniatáu i ddyfarnu cymorth yn uniongyrchol i gefnogi gweithgaredd allweddol. Mae'r rheoliad yn nodi'r rheolau penodol y gellir dyfarnu'r cymorth oddi tanynt. Mae'n ymdrin â'r canlynol:

- Gweithgaredd y gellir ei gefnogi
- Y costau cymwys y gellir eu hariannu
- Canran y cymorth y gellir ei dyfarnu
- Uchafswm y cymorth y gellir ei ddarparu
- Meini prawf penodol ar gyfer pob maes cymorth

Mae'r GBER yn ymdrin â 26 o feysydd gweithgaredd, gan gynnwys:

- Cymorth buddsoddi cyfalaf a chymorth cyflogaeth
- Cymorth i BBaChau ar gyfer ymgynghoriaeth untro a chyfranogi mewn ffeiriau/arddangosfeydd
- Cymorth amgylcheddol
- Ymchwil a datblygu
- Cymorth arloesi
- Cyfalaf risg
- Cymorth hyfforddi
- Cadwraeth treftadaeth a diwylliant
- Seilweithiau chwaraeon a hamdden amldeffnydd
- Seilwaith lleol.

Mae Llywodraeth y DU wedi [cynhyrchu arweiniad ar eithriad bloc cyffredinol cymorth gwladwriaethol](#) ac mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi manylion [cynlluniau GBER cofrestredig yng Nghymru](#).

CYMORTH DE MINIMIS

Mae cymorth de minimis yn derm generig am symiau bychan o arian cyhoeddus a ddyfernir i un derbynnydd. Y trothwy de minimis ar hyn o bryd yw €200,000 (tua £160,000) dros gyfnod treigl o dair blynedd ariannol. Nid yw'r CE yn ystyried bod y lefel hon o gyllido yn cael effaith fawr ar fasnach a chystadleuaeth, ac nid yw, felly, yn cael ei gyfrif yn gymorth gwladwriaethol. Cyfrifir y trothwy yn gronnol gan gynnwys pob cymorth de minimis y mae mudiad unigol yn ei gael o bob ffynhonnell.

Gellir defnyddio cymorth de minimis at unrhyw ddiben ac nid yw'n gysylltiedig ag amcanion na gweithgaredd penodol. Mae rhai sectorau, fodd bynnag, wedi'u heithrio gan gynnwys amaethyddiaeth, pysgodfeydd a chludo nwyddau ar y ffordd.

Mae gofynion gweinyddol llym yn gysylltiedig â dyfarnu cymorth de minimis ar y cyllidwr yn ogystal â'r sawl sy'n cael y cymorth.

Dylai'r awdurdod cyhoeddus roi gwybod i dderbynwyr ynglŷn â natur de minimis y cymorth maent yn ei gael. Dim ond os yw'r trothwy de minimis heb ei dorri y gellir dyfarnu cymorth ac yn aml bydd gofyn i fuddiolwyr cymorth hunanardystio lefel y cymorth de minimis y maent wedi'i gael o'r blaen.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi [arweiniad pellach ar gymorth de minimis](#).

GWASANAETHAU O DDIDDORDEB ECONOMAIDD CYFFREDINOL

Gweithgareddau economaidd yw gwasanaethau o ddiddordeb economaidd cyffredinol y mae awdurdodau lleol yn eu dynodi sydd o bwys arbennig i ddinasyddion, ac na fyddai'n cael eu cyflenwi (neu a fyddai'n cael eu cyflenwi o dan amodau gwahanol) oni bai am ymyrraeth gyhoeddus. Cysyniad gwasanaethau o ddiddordeb economaidd cyffredinol yw sicrhau y darperir gwasanaeth o safon am bris fforddiadwy ym mhob man i bawb, a gall hyn fod yn berthnasol iawn mewn gwlad wledig fel Cymru. Ymysg yr enghreifftiau y mae gwasanaethau masnachol mawr yn darparu cymorth i'r boblogaeth gyfan o dan amodau fforddiadwy e.e. rhwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus, gwasanaethau post, tai cymdeithasol ac ystod eang o wasanaethau iechyd a chymdeithasol.

Mae awdurdodau cyhoeddus yn rhoi iawndal i fudiadau am ddarparu gwasanaethau o ddiddordeb economaidd cyffredinol (hynny yw, gwasanaethau cyhoeddus). Mae rheolau cymorth gwladwriaethol penodol wedi'u cyflwyno i sicrhau nad yw iawndal am ddarparu gwasanaethau cyhoeddus o'r fath yn gwyrddroi cystadleuaeth yn ormodol yn y farchnad. Mae'r Comisiwn yn ceisio sicrhau yr ymddiriedir gofyniad rhwymedigaeth gwasanaeth cyhoeddus clir yn y sawl sy'n darparu'r gwasanaeth ac na ddarperir goriawndal.

Ceir [arweiniad gan y Comisiwn Ewropeaidd ar wasanaethau o ddiddordeb economaidd cyffredinol](#) (yn y cwestiynau cyffredin) sy'n egluro'r ffordd y mae rheolau'r UE ym maes cymorth gwladwriaethol, caffael cyhoeddus a'r farchnad fewnol yn berthnasol i wasanaethau o ddiddordeb economaidd cyffredinol. Mae'r arweiniad yn rhoi atebion syml a chynhwysfawr i'r cwestiynau a ofynnir amlaf gan awdurdodau cyhoeddus, defnyddwyr a darparwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid eraill. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi [gwybodaeth ar y gwasanaethau hyn](#) hefyd.

CRONFEYDD STRWYTHUROL A CHYMORTH GWLADWRIAETHOL

Rhaid i brosiectau sy'n cael grantiau drwy raglenni'r Cronfeydd Strwythurol gael eu hasesu o dan y rheolau cymorth gwladwriaethol drwy gyfeirio at y pum prawf cymorth gwladwriaethol. Pan ystyrir bod cymorth yn gymorth gwladwriaethol, yna rhaid rhoi sicrwydd priodol yn ei le ar gyfer yr holl gyllid cyhoeddus a geir (Cronfeydd Strwythurol a chyllid cyfatebol gan awdurdodau cyhoeddus eraill).

GWNEUD CAMGYMERIAD

Mae'r CE yn credu nad yw cymorth gwladwriaethol yn gydnaws â'r farchnad gyffredin a'i fod yn niweidio cystadleuaeth a masnach ar draws ardal yr CE. O'r herwydd, mae'r Comisiwn Ewropeaidd yn edrych yn ddifrifol ar gymorth a ddarperir heb ei gymeradwyaeth ac mae'n edrych yn ddifrifol iawn ar gymorth sy'n torri rheolau cymorth gwladwriaethol.

Yn yr amgylchiadau hyn, gall fod ôl-ffeithiau difrifol:

- gellir atal talu'r cymorth;

- mae'n bosibl y byddai gofyn i'r derbynnydd ad-dalu'r cymorth, **yn ogystal â llog**;
- gallai cystadleuwyr y tramgwyddwyd yn eu herbyn fynd ar drywydd achos cyfreithiol am iawndal; a
- gallai'r Comisiwn gychwyn trefn toramod yn erbyn y DU, a gallai hyn o bosib arwain at ddirwy.

Dros y blynyddoedd diwethaf mae'r Comisiwn Ewropeaidd wedi rhoi mwy a mwy o bwysigrwydd ar reolau cymorth gwladwriaethol, felly, mae'n eithriadol o bwysig sefydlu a yw eich prosiect yn gyfystyr â chymorth gwladwriaethol ac, os ydyw, sut y gellid ei ariannu o fewn y rheolau.

PEIDIWCH Â MYND I BANIG!

Os ydych wedi ateb y pum cwestiwn a'ch bod yn credu bod cymorth gwladwriaethol o bosibl yn berthnasol i'ch prosiect(au), peidiwch â mynd i banig! Mae'n bwysig ceisio cyngor arbenigol oddi wrth rywun a all ystyried eich achos unigol, ac efallai wneud argymhellion ynghylch sut y gellir goresgyn problemau posibl. Gellir ailstrwythuro prosiectau i ddileu cymorth gwladwriaethol neu gysoni cyllid â'r hyn a ganiateir o dan y rheolau cymorth gwladwriaethol.

Bwriedir y ddalen wybodaeth hon fel adnodd i'ch cael i feddwl am gymorth gwladwriaethol a'r goblygiadau, ni fwriedir iddi fod yn ganllaw diffiniol. Nid oes yr un dwy enghraifft yr un fath a bydd gofyn delio'n wahanol â phob achos.

Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â Desg Gymorth WCVA i siarad ag aelod o'r Tîm Cyngor Cyllido drwy ffonio 0800 2888 329 neu ebostio help@wcva.org.uk

Dyddiad adolygu: mis Mehefin 2016

Proses Penderfynu ar Gymorth Gwladwriaethol – Dyfarnu cymorth yn uniongyrchol i Fuddiolwyr

